Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XIX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., petek, 17. decembra (December 17), 1926. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 295

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PETROLEJSKA OBRAVNAVA JE BILA POLOMLJA

Fall ni hotel nastopiti kot priča v svoji zadevi. — Porotni obravnavi predsedujoči sodnik je odločil, da se naj njegova odklonitev ne smatra od strani porote za predsodek.

Washington, D. C. — Fall in Doheny sta bila v četrtek oproščena.

Washington, D. C. — Sodnik Adolph A. Hoehling, predsedujoč porotni obravnavi proti Fallu in Dohenyju, je odločil, da naj porota nikar ne smatra za predsodek, ker je Fall odklonil nastopiti kot priča v svoji zadevi.

Ta odlok je sodnik podal na zahtevo Fallovih odvetnikov, ki so se bali, da bodo porotniki sklepali na podlagi tega umika.

Odlok je samo tehnične vrednosti in v soglasju z zakona. Odvetniki in drugi, ki prisostvujejo obravnavi, menijo, da je Fall pustil iti mimo sebe priliko, da bi se lahko za svoje akcije oprostil pred poroto, tako bo pa porota to akcijo raztolmačila po svoje.

Fall je posnemal v taktiki svojega tovariša v kabinetu, bivšega justičnega tajnika Daughertya, ki je malo preje stal pred porotniki v New Yorku. Porota se v Daughertyjevi zadevi ni sporazumela. Daughertyjevi prijatelji so obžalovali, zakaj Daugherty ni sam nastopil kot priča in se tako sam očistil obtožbe. Fallova akcija mogoče povzroči navno tak rezultat.

Vlada je predložila 28 predlogov, odvetniki pa 45 za poduk poroti. Ni pa bilo dovoljeno priporočati porotnikom, da izrečejo, da nista kriva.

Vatikanski delavci se zopet puntajo

Rim, 16. dec. — Delavci na papeževih vrtovih in v Vatikanu sploh so zopet v revolti. Pred par meseci je bila stavka v Vatikanu in papež je bil prisiljen povišati plače. Toda plače niso bile prav porazdeljene in zdaj so se delavci ponovno uprli in zahtevajo novo pogodbo. Monsignor Samper, papežev "major domo" in "prefekt apostolskih palač" je vsled tega resigniral.

URADNI SOCIALISTIČNI GLASOVI.

Sacramento, Cal. — Uradno štetje glasov je končano. Upton Sinclair, socialistični governerski kandidat je prejel 45,972 glasov. Lena Morrow Lewis, socialistična kandidatka za podgovernerko je prejela 56,506 glasov.

Telefoniranje iz Londona v New York se razvija.

New York. — Londonski inženirji delajo že dalj časa, da izpopolnijo telefoniranje med New Yorkom in Londonom. Zadnjo nedeljo se jim je posrečilo, da so prejeli uspešno in razumljivo brezžično telefoniranje med omenjenima mestoma.

$100,000 nagrade za serum proti raku.

New York. — Skupini ali pa osebi, ki iznajde uspešno sredstvo proti raku, je William L. Saunders odločil dati sto tisoč dolarjev nagrade.

Voda za čikaška predmestja.

Chicago. — Včeraj je bilo definitivno dognano, da bo voda iz jezera Michigan napeljana v vsa predmestja v polumeru tridesetih milj.

Farmarji se organizirajo v obrambo svojih interesov

Napredni farmarji so se zbrali v Minneapolisu, da razpravljajo o problemih, ki se tičejo farmarjev, ki res žive in delajo na farmah.

Minneapolis, Minn. — Medtem ko so konservativni farmarji poslušali bizniške govorance na zborovanju v Chicagu, so se napredni farmarji zbrali v Minneapolisu, da razpravljajo o problemih, ki so važni za farmarje. Na zborovanju je bilo okoli sto delegatov. Ti delegatje so sprejeli resolucijo, v kateri izjavljajo, da interesi producentov bogastva in velikih kapitalističnih zvez niso enaki. Boj med tema dvema razredoma bo trajal in se poostreval, dokler ne bodo delovne ljudske množice organizirane, da lahko prevzamejo produkcijo, distribucijo in izmenjavo, da se te agencije obratujejo v interesu množic in ne samo za interese peščice posameznikov."

To je predgovor k ustavi organiziranih naprednih farmarjev. Novo organizacijo vodi Wm. Bouck iz Sedro-Wooleyja, Wash., ki je poznan kot farmar, ki je prežet z naprednimi idejami. Med voditelji naprednih farmarjev so možje in žene, ki imajo praktične izkušnje za sabo. Čitajo se imena kot Helmuth Ihlenfelt iz Greenleafa, Wis., R. B. French iz Minnesote, mrs. Bowles iz Prosserja, Wash. Ta farmarica je načelnica departmenta za poduk in izobrazbo. Pri sprejemanju članov postoje ceremonije, kot pri sprejemanju članov v bratske podporne lože. Temeljna enota organizacije je loaklni svet, h kateremu pripadajo vsi farmarji s svojimi družinami, ki ne žive v velikem razdalju. Organizacija ima okrajne in državne svete, narodni svet in konvencije pa dokončajo organizacijsko strukturo.

Gibanje se širi od zapada proti vzhodu. To gibanje ne revoltira samo proti bankirjem, bogatim zemljiščnim posestnikom, starokopitnim političarjem in finančni oligarhiji na vztoku, ampak se obrača tudi proti naredbam, ki so le polovična pomoč za obvarovanje farmarjev pred bankrotom. Zemlja naj bo lastnina onih, ki jo obdelujejo; tovarniška produkcija, transportacija in komunikacija naj pa postanejo splošna ljudska lastnina, naglašajo napredni farmarji. Ti napredni farmarji zahtevajo torej popolno izpremenitev gospodarske strukture, ki bo funkcijonirala zadružno in ne za dobiček posameznikov.

Mesto da zahtevajo poljedelski trust, kot so to storili farmarji v Ameriški farmski birojski organizaciji, pa zahtevajo napredni farmarji nacijonaliziranje vseh monopolov in trustov. Mesto da bi kazali delavstvu sovražno lice, kot se je to zgodilo na zborovanju Ameriških farmskih birojev, pa napredni farmarji ponujajo delavstvu svojo desnico, da se iz vseh producentov razvije močna bojna in enotna črta proti vsem izkoriščevalnim interesom. "Mi nasprotujemo vsakemu dohodku, ki ni bil zaslužen," pravijo napredni farmarji.

Zborovanja so se udeležili delegatje iz držav Washington, Montana, Severna in Južna Dakota, Minnesota in Wisconsin.

Ameriški kardinali in škofje udarili po Mehiki

Izdali so pastirski list, v katerem hujskajo mehiške mase, naj se upro zakonom.

New York, N. Y. — Kardinali, nadškofje in škofje rimskokatoliške cerkve v Združenih državah so v četrtek izdali pastirski list, v katerem nazivajo mehiško vlado "tiransko preganjalko vere" in razglašajo mehiške protiklerikalne zakone za "kršenje božjih postav," vsled česar se tem zakonom ni treba pokoravati. Ves pastirski list je naperjen proti Mehiki in je poln strupa in hinavščine.

Poglavarji rimske cerkve v Ameriki pravijo, da so izdali pastirski list zato, ker je mehiška vlada "predložila svojo kontroverzo s cerkvijo ameriškemu ljudstvu v razsodbo;" oni torej odgovarjajo v imenu svoje cerkve, in sicer prvič zato, da bo ameriško ljudstvo informirano o zadevah, radi katerih gre, drugič pa zato, da bo "mehiško ljudstvo imelo zagovornika pred sodiščem, h kateremu so se njega vladarji pomotoma zatekli."

Kardinali, nadškofje in škofje, ki so se torej sami postavili za advokata mehiškemu ljudstvu — ne katoličanom, temveč vsemu mehiškemu ljudstvu! — ne da bi jih bil kdo pooblastil za to, nato razvijajo dolgo jeremijado, v kateri pogrevajo stare laži in zofizme: jokajo nad odvzetim posvetnim bogastvom mehiške duhovščine, potlačeno svobodo bogoslužja in nad velikimi krivicami, ki se gode mehiški hierarhiji, katera ne more več odirati peonov do kosti. Med točenjem krokodilskih solz pa priznavajo, da je posvetno bogastvo mehiške cerkve vredno najmanj $175,000,000. To je seveda beračija, kajti cerkev bi morala imeti v svojih rokah vse mehiško bogastvo!

V listu kar mrgoli indirektnega — še več pa med vrsticami — hujskanja proti mehiški vladi. Zakoni, kakršne sklepa ta vlada, se lahko brez skrbi pogazijo! Ljudje "prave pameti" morajo obrniti hrbet taki vladi! Itd. Na koncu pa rimski valpeti hinavsko pravijo, da oni ne priporočajo nasilja za rešitev mehiške krize in da edino obrambno sredstvo, ki ga ima cerkev, je molitev! To kardinalno laž so zapisali in dali natisniti ter poslali v svet kardinali one cerkve, ki se ves čas svojega obstanka drži na površju z nasiljem in intrigami.

Stara garda vrnila sen. Frazierju vse pravice

Republikanci se boje, da ne obdrže večine pri sestavi senatnih odsekov.

Washington, D. C. — Dve leti sta minili, ko so republikanci senatorja Frazierja z velikim hrupom izključili iz stranke, ker se je pridružil La Follettu, ko je kandidiral za predsednika Združenih držav. Zdaj mu republikanci ponujajo zopet vsa mesta in časti v stranki.

Regularni republikanci so pričeli z gibanjem za povratek vseh mest Frazierju, da obdrže kontrolo v senatu.

Frazierja so zopet povabili na republikanske parlamentarne sestanke, s katerih je bil izključen, ko so mu zaprli vrata v stranki. To je ena manjših pridobitev za Frazierja. Ampak Frazier postane predsednik odseka za indijanske zadeve. Upravičen bo do take patronaže, ki se bo delila v Severni Dakoti, kajti republikanci potrebujejo njegov glas.

KONGRES JE ŽE DRUGI TEDEN V LABIRINTU

Prvi teden je potekel z razpravami o malenkostnih stvareh. — Propaganda za razveljavljenje sedežev Vara in Smitha je pričela. — James Beck je napisal kar celo knjigo njima v zagovor!

Washington, D. C. — Senat se nahaja že v drugem tednu svojega kratkega zasedanja, in zdi se, da dvomi, kaj ima storiti ali kje naj prične z delom.

Prvi teden je potekel v razpravah o malenkostnih stvareh. Čas beži in senatorji, ki podpirajo administracijo, se boje, da vsako nadaljno zavlačevanje povzroči izredno zasedanje kongresa. Kaj takega pa administracija ne mara.

Prvi teden zborovanja je prišla na dnevni red obtožnica proti onim senatorjem, ki so se poslužili nelegalnih sredstev, da so bili izvoljeni. O resoluciji, ki zahteva preiskavo o senatorju Gouldu iz države Maine, je bilo že odločeno. Pred senatom je pa še resolucija, ki izjavlja, da sta bila senator Vare iz Pennsylvanije in senator Smith iz Illinoisa nepravilno izvoljena zaradi velikih izdatkov pri primarnih volitvah.

Pričela je propaganda proti vsem, ki bi glasovali, da Vare in Smith izgubita sedež v senatu. Ta propaganda ima namen prikazati vse senatorje, ki glasujejo proti Varu in Smithu kot nevarne radikalce. James M. Beck, bivši generalni solicitator Združenih držav in podpornik administracije, je napisal knjigo 'The Vanishing Rights of the States', da priskoči na pomoč Varu in Smithu. On trdi v knjigi, ako se omenjenima senatorjema vzame sedež, tedaj je uničen temelj za ustavne garancije.

Kongresna zbornica nadaljuje s proračunskimi predlogami, kajti parlamentarni red brani v zbornici govoriti vsakemu, ki nima dovoljenja od voditeljev. V senatu je seveda drugače. Tam je mogoče, da se zasedanje vporabi za preiskave.

Nov žarek odkrit

Britski znanstvenik je odkril "neviden" žarek, ki obeta postati važen.

London. — Tukajšnja "Daily Mail" poroča, da je John L. Baird, angleški znanstvenik, odkril nov žarek, potom katerega lahko vidimo v temi. Žarek je nevidljiv.

Človeško oko sicer ne vidi teh žarkov, kakor trdi Baird, toda sensitivno oko njegovega električnega aparata jih pa lahko vidi.

Poročevalec Daily Maila pravi, kako je sedel v sobi iznajditelja in je videl kompletne črte nekega prijatelja v temi na daljavo, katere so se odbijale na platnu potom te Bairdove nevidljive "luči."

Ako se ta nevidljivi žarek izkaže resničnim, kot poročajo listi, tedaj bo to velike vežnosti pri raznih raziskovanjih ter drugih dnevnih uporabah človeštva.

Jugoslovan nastopi v ameriškem filmu.

Los Angeles, Cal. — Ivan Petrovich, mlad in brhek Srb, nastopi v glavni ulogi v novem filmu "The Magician," ki ga producira Metro-Goodwyn-Mayers Rex Ingram. V tem filmu so večinoma tujezemski igralski talenti. Petrovich je bil rojen v Novem Sadu in prej je bil operni pevec. Zdaj prvič nastopi v filmu.

Jugoslavija izpremeni zunanjo politiko

Nova orijentacija napram sovjetski Uniji. Sovjeti so baje ponudili pomoč Jugoslaviji v sedanji balkanski krizi. Nova vlada še ni organizirana. Aleksander bi rad imel vlado "narodne unije," pa so notranje težave. Uzunovič in Ninčič morda ostaneta.

Belgrad, Jugoslavija, 16. dec. — (A. R. Decker, Chicago Daily News.) — Jugoslavija še nima nove vlade. Kralj Aleksander je včeraj konferiral z mnogimi kandidati za premijerstvo, toda brez uspeha. Aleksander bi rad videl koalicijsko vlado ali vlado "narodne unije," toda mnoge notranje politične težave še niso premagane. Vsekakor se vrne Uzunovič na čelo kabineta in Ninčič bo morda še zunanji minister. V vlado pride tudi več Hrvatov.

Jugoslavija se nahaja v krizi, ko mora izvršiti nekatere radikalne izpremembe. Predvsem je treba izpremeniti zunanjo politiko. Najnovejši pojavi na Balkanu so pokazali to potrebo.

Dočim je ljudstvo Jugoslavije zelo razburjeno vsled krize z Italijo, kažejo vladni uradniki hladnost. V vladnih krogih je precej optimizma. Upanje je, da italijansko-albanski pakt ne bo izveden; nekateri se nadejajo, da morda pride tudi Jugoslavija v pakt. Nettunska pogodba med Italijo in Jugoslavijo še ni ratificirana v Belgradu in mogoče se bo dala ta pogodba izrabiti za pridobitev boljših koncesij od Italije.

Nadalje pravijo, da Italija ne bo riskirala konflikta, ker potrebuje surovine iz Jugoslavije. So še drugi razlogi, ki delajo vladne kroge optimistične.

Na drugi strani je pa očitno, da je mala ententa zavozila na kleči. Naraščajoče prijateljstvo med Italijo in Rumunijo je prepričalo Jugoslavijo, da ne sme dosti pričakovati od Rumuncev. Govori se o tesnejših zvezah s Čehoslovakijo in celo z Ogrsko. Drugi pa naglašajo, da Jugoslavija potrebuje močnejšega zaveznika. Alijanca s Francijo še ni dosežena. Francija zahteva, da Jugoslavija prej aranžira plačevanje dolga, ki znaša 300 milijonov frankov, predno bo podpisana prijateljska pogodba. Francija bi rada, da je dolg plačan v zlatu, toda Jugoslavija ponuja papir. Jugoslavija tudi zahteva, da Francija pomaga plačati delež stroškov vzdrževanja Vrangelove ruske bele armade. Italijanska nevarnost najbrž pospeši rešitev teh spornih vprašanj.

Nadalje poročajo, da je Unija sovjetskih republik ponudila Jugoslaviji pomoč. Nova orijentacija napram sovjetski vladi gotovo pride. Ko je predstavnik sovjetske vlade zadnji teden položil venec na krsto pokojnega srbskega voditelja Pašiča, je bilo očitno, da tega ni storil iz ljubezni do moža, ki je bil svoječasno carjev protežiranec, pač pa je to bila taktična poteza za zbližanje Jugoslavije in Rusije.

Veliko komentiranja je povzročila vest, da Mussolini oborožuje Rumunijo, Bolgarijo in Grško z bojnim materijalom, katerega je Italija vzela Avstriji v svetovni vojni.

London, 16. dec. — Dodatno k včerajšnji novici, da namerava Anglija aranžirati mornarične manevre v Sredozemskem morju, poročajo, da Italija ša ni povabila angleških bojnih ladij na gostovanje v svoja pristanišča kot je navada ob takih manevrih. To menda pomeni, da tudi med Anglijo in Italijo ni vse v redu. Poleg tega javljajo, da Francija izvede velike manevre na morju meseca januarja.

Božično nakupovanje prekaša prejšnja

Chicago. — Iz vseh dosedanjih faktov se lahko trdi, da je do sedaj obiskalo downtown trgovine veliko več ljudi kakor pa jih je v istem času prejšnja leta v Chicagu. Kupovanje običajnih božičnih daril gre neverjetno hitro naprej. Velikanske vsote denarja se izda za ta darila. Prevozne družbe imajo veliko prometa vsled tega. V loopu je natlačeno ljudi, ki gredo iz trgovine v trgovino, ki odhajajo domov in prihajajo v mesto. Železniške družbe poročajo, da imajo veliko več pasažirjev v tem času kot v prejšnjih letih.

FILMI BODO NAREJENI V CHICAGU.

Lubliner & Trintz družba je preskrbela, da se stvar uresniči prihodnji mesec.

Največja družba teatrov v Chicagu je menda Lubliner in Trintz, ki je podzvela korake, da priredi prvi film, ki bo izdelan v Chicagu in bo vseboval življenje čikaškega ljudstva. Tako nam poročajo iz glavnega stana omenjene družbe.

V to svrho je aranžirala družba direktorja iz Hollywooda, da bo osebno nadzoroval film, v katerem bodo igrali samo Čikažani.

Vse tozadevne aplikacije lahko pošljete na managerja Lubliner in Trintz teaterske družbe, ne pozneje kot do 24. decembra zvečer. Prigiasi se lahko vsak.

Film bo izdelan na odrih omenjene družbe.

Sofijska bazilika v Carigradu bo plesna dvorana

London, 16. dec. — Vest iz Carigrada se glasi, da bo sofijska mošeja, ki je bila nekoč ena največjih krščanskih cerkva, izpremenjena v plesno dvorano. Zvedenci so zaključili, da poslopje ni več porabno za verske obrede.

Sofijska mošeja je bila skoraj tisoč let bazilika sv. Sofije. Sezidati jo je dal bizantinski cesar Justinijan v 6. stoletju. Ko so Turki osvojili Carigrad, so cerkev izpremenili v mošejo. Carigrad danes postaja moderno mesto. "Jildiz Kiosk", stanovanjska palača turških sultanov, je zdaj kazina, v kateri igrajo in plešejo dan in noč.

FEDERALNI FARMSKI POSOJILNI SISTEM NA KRITIČNEM REŠETU.

Farmski posojilni odbor postaja biroj zakladniškega tajnika.

Washington, D. C. — Ves posojilni sistem za farmarje je na kritičnem rešetu. Kritiki se oglašajo odznotraj in odzunaj. Tako izjavlja Carl S. Vrooman, bivši poljedelski podtajnik.

"Federalni farmski posojilni zakon je bil zelo zavit o njegovem pravem pomenu in imenu," izjavlja Vrooman. "Ako se izvedejo načrti tajnika Mellona in njegovih pomožnikov, da se farmski posojilni odbor izpremeni v biroj zakladništva, tedaj se bo farmski posojilni zakon še bolj oddaljil od svojega pravega namena. Proti takemu početju se nastopi ostro."

OTROŠKO DELO NARAŠČA V TOVARNAH

Tovarnarji rajše nastavljajo otroke kot odraščene delavce. — To pokazuje, kako potreben je amendment za zaščito otrok.

Washington, D. C. — Otroški biroj delavskega departmenta pravi v svojem letnem poročilu, da 24 velikih mest izmed devet in dvajsetih poroča, da se je zopet povečalo število zaposlenih otrok.

Osem držav poroča, da je bilo v letu 1295 zaposlenih več otrok, kot v letu 1924. Te države so: Alabama, Connecticut, Kentucky, Maryland, Massachusetts, New Hampshire, New Jersey in Tennessee.

Pet mest poroča, da se je število zaposlenih otrok znižalo. Najbolj se je znižalo število zaposlenih otrok v Washingtonu. Novi šolski zakon zahteva, da otroci hodijo v šolo do šestnajstega leta in da morajo dovršiti osemrazredno ljudsko šolo. V Washingtonu se je znižalo število zaposlenih otrok za 67 odstotkov.

V državah, v katerih se viša število zaposlenih otrok v tovarnah, so temu krivi pomanjkljivi zakoni za zaščito otrok, in tovarnarji, ki rajše najemajo otroke za tovarniško delo, kot odrasle delavce. Otroci delajo za nizko mezdo, stroji pa ne potrebujejo izučenih delavcev. Nizke mezde garantirajo tovarnarjem velike profite. In danes je veliko tovarnarjev, ki jih ni sram spravljati profita, ki prihaja od sadov dela, ki ga opravljajo drobni otroški prstki. Ako bi tovarnarji ne nasprotovali zakonom za zaščito otrok, bi se število zaposlenih otrok v tovarnah vedno bolj krčilo in končno bi otroci izginili iz tovaren in v njih bi delali le odrasli delavci.

Tovarnar ni dobil milice na pomoč

Prišla je pa državna policija. — Med stavkokazi in stavkarji je prišlo do spopada. — Livarjem so hoteli utrgati mezdo, na to je sledil izpor.

East Bridgewater, Mass. — Old Foundry kompanija je hotela zopet pričeti z delom, ko je nabrala nekaj stavkokazev, ki so bili pri volji delati za znižano mezdo. Ko so izprti delavci, ki so bili na straži pred livarno, opazili, kaj se godi, je prišlo do spopada med stavkokazi in izprtimi delavci. Superintendent je hitro apeliral na governerja, da naj pošlje vojaške čete, ker je nastal punt pred tovarno. Governer ni ustregel želji superintendenta, ampak pred tovarno so dospeli državna policija in detektivi, ki zdaj stražijo livarno.

T. E. Palmer, superintendent, je hotel znižati mezdo od kosa od 25 do 50 odstotkov. Livarji so odklonili in na to so bili izprti. Livarji so bili izprti, ko so hotel obdržavati zborovanje, da proglase stavko.

Izprti delavci so se organizirali in pridružili livarski organizaciji.

Dvanajst stavkarjev je bilo aretiranih. Kompanija je najela krdelo privatnih stražnikov, da z njimi udari po stavkarjih ob ugodni priliki.

Zopet nova iz Pariza.

Pariz. — Iz Pariza poročajo, da bodo ženske prihodnjo spomlad nosile na vsaki nogi drugačne nogavice; na eni rmeno, na drugi pa zeleno in tako naprej vseh barv. Kaj pa potem?

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $6.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

138

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NOVE METODE V KLERIKALNI PROPAGANDI PROTI S. N. P. J.

Odkar je Slovenska narodna podporna jednota pričela organizirati slovensko ameriško mladino, so slovenski klerikalci izpremenili svojo taktiko v boju zoper Slovensko narodno podporno jednoto. Prižnica jim ne zadostuje več, in vpregli so še spovednico kot agitatorično sredstvo proti S. N. P. J.

S prižnice so leta in leta grmeli proti Slovenski narodni podporni jednoti. Strašili so ljudi s peklom, hudičem, t. j. večnim pogubljenjem, toda članstvo Slovenske narodne podporne jednote se je množilo. Misijonarske pridige niso prinesle uspehov, in tako so klerikalci segli po svojem zadnjem sredstvu—spovednici.

Od tega sredstva upajo še uspehe. To pokazuje, da je to edino sredstvo, v katerega še zaupajo, da jim učvrsti njih zdesetkane vrste. In da bo to sredstvo učinkovalo uspešneje, so se dogovorili s klerikalci drugih slovanskih narodnosti, da nastopijo složno proti Slovenski narodni podporni jednoti. Tak dogovor diši precej po zaroti za gmotno oškodovanje nasprotnika.

Ako se ena oseba ali več oseb z drugimi osebami dogovori, da gmotno oškoduje drugo stranko, se tak dogovor smatra na sodiščih za zarotniški dogovor in stranka, ki je oškodovana, ima pravico, da tako stranko prime na sodiščih za odškodnino. Naši klerikalci še vedno žive s svojim duhov v Avstriji, kjer so lahko uganjali nekaznovano, kar so hoteli, zato delajo take napake.

Dogodilo se je, da je šel Slovenec k spovedi k župniku druge slovanske narodnosti. Župnik ga je vprašal, ako je član Slovenske narodne podporne jednote. In ko je član pritrdil, da je, ga je župnik pričel rotiti, da naj jo pusti. Ko mu je član pojasnil, da tega ne more, ker je star in bi izgubil vso pravico do podpore, je župnik takoj izpremenil svojo taktiko. Vprašal ga je, če dobiva "Prosveto." Ko je član pritrdil, da jo prejema in čita, je župnik od njega zahteval, da mora obljubiti, da jo ne bo več čital. Član mu je pojasnil, da jo mora čitati, ker sredina izdaja prinaša uradne stvari, ki jih je treba vsakemu članu čitati, da ve kaj se v organizaciji godi. Župnik mu je grozil, da mu ne da odveze, ako ne stori te obljube. Župnik ni bil s takim pestenjem še zadovoljen. Silil je v člana, ako ima otroke. Vprašal ga je po njih starosti in nato mu zagrozil pod smrtnim grehom, da teh otrok ne sme vpisati v Slovensko narodno podporno jednoto, kajti če kaj takega stori, bo pogubljen.

Tako ne ravnajo pri spovedi samo župniki druge slovanske narodnosti, ampak tudi slovenski župniki. Mogoče ne vsi, ampak veliko jih je. Združene države niso papeževa provinca, v kateri rimski papež diktira postave, ampak so republika, ki ima svojo ustavo, ki služi za temelj vsem drugim postavam, ki so bile sprejete v kongresu. Združene države so glede veroizpovedanja nepristranske. One ne ovirajo propagande za nobeno vero, dokler se vrši v mejah zakona. Ako pripadniki ali duhovni ene ali druge vere kršijo obstoječe postave, so izvršili kaznjivo dejanje. To velja za rimske klerikalce kot luteranske, mohamedanske, židovske, lamaistične itd.

Propaganda, ki jo vrše klerikalci proti Slovenski narodni podporni jednoti, je protizakonita. Ta propaganda je zarotniška in izvršena z namenom, da se gmotno škoduje Slovenski narodni podporni jednoti. Vrhtega se vrši pod napačnimi pretvezami in z grožnjami, ki slone na teh napačnih pretvezah.

Člani, ki gredo k spovedi in katerim župniki groze ali jih pa izprašujejo na ta način, naj napravijo zaprisežene izjave.

Ameriška javnost danes mogoče še ne ve, zakaj tujezemski delavci zapuščajo rimsko cerkev. Tudi tajne in zarotniške propagande, ki je združena z grožnjami, ne pozna. Zato je pa dobro, da ameriška javnost tudi to izve.

Biti član Slovenske narodne podporne jednote ni zločin po postavah Združenih držav. Kajti če bi bila Slovenska narodna podporne jednota zločinska organizacija, bi bila po zakonih prepovedana. Klerikalci si pa kljubtemu drznejo trditi pri spovedi, da je biti član Slovenske narodne podporne jednote greh—zločin. Zato se naj da prilika klerikalcem, da bodo imeli na sodišču priliko dokazati, kakšni zločinci so člani Slovenske narodne podporne jednote in katere zakone so kršili, ker so postali člani največje slovenske bratske podporne organizacije v Ameriki.

Ali moremo kontrolirati spol?

Piše H. Murno Fox.

Kaj odločuje, da se rodi dete moškega ali ženskega spola? Ali bodo mogli ljudje kdaj kontrolirati spol in sami odločiti, kaj bodo hoteli imeti, sina ali hčer?

Ta vprašanja so zelo važna za človeštvo. In že stara so. Že stari Grki pred par tisoč leti so se ukvarjali z odgovorom na prvo vprašanje in postavljali razne teorije o določanju spola. Seveda niso mogli odkriti pravega vzroka, ker niso imeli pripomočkov za znanstveno raziskavanje. Šele zadnja leta se je znanstvenikom posrečilo dognati, kaj povzroča spol in kako. S pomočjo eksaktnega in dolgotrajnega mikroskopičnega opazovanja in preučevanja na živalih in potom dolge serije ploditvenih eksperimentov je bilo mogoče nakupičiti celo zbirko dejstev, ki nam v obilni meri podajajo celotno sliko spolne determinacije.

Poglejmo naprej, kako stoji dejansko razmerje med obema spoloma pri raznih narodih in plemenih sveta. Prebivalstvo vsega sveta znaša danes okrog 1600 milijonov (ena milijarda in šeststo milijonov) oseb. Od teh je bilo tisoč milijonov štetih in za te vemo, koliko je moških in koliko žensk. V Evropi, ki ima 500 milijonov prebivalcev, je več kot 80 milijonov žensk več kot moških. Nasprotno ima Amerika, ki šteje okroglo 170 milijonov ljudi, štiri milijone moškega prebitka. V Aziji je bilo doslej naštetih 400 milijonov prebivalcev in tudi med temi je devet milijonov moških več kakor žensk. Anglija ima največ ženskega prebitka, vsled česar je tamkaj največ starih devic. Kitajska je pa na nasprotnem ekstremu z velikim prebitkom moškega spola.

Če gledamo na tabelo s številkami, so te razlike zelo velike, vendar pa v najbolj ekstremnih slučajih znači diferenca le to, da pride na vsakih sto žensk od 95 do 105 moških. Z drugimi besedami: neenakost med spoloma ni tako velika kot se nam dozdeva.

Kljub temu je čudno, da more biti na svetu toliko moških napram ženskam kot je. Kajti kapaciteta obeh spolov za produciranje mladeži se zelo razlikuje. V času, ko ženska producira en jajček (ova), more moški producirati na milijone semenskih glivic (sperma) in vsaka teh glivic je v stanu oploditi jajček, da se iz njega razvije individij bodoče generacije! To znači, da ima moški večjo kapaciteto za reproduciranje kot pa ženska. Ta velika razlika reproduktivne kapacitete je najbolj očitna pri domačih živalih. Kobila vrže le eno žrebe v letu, dočim je žrebec lahko oče 50 žrebet. Kako je torej natura mogla dati toliko samcev, moških? Seveda, če bi bil vedno v teku boj med moškimi, tako da bi le najboljši, najmočnejši imeli kopico žensk, tedaj bi bilo potrebno veliko število moških; potemtakem bi le najboljši moški bili ploditelji bodoče generacije. Ampak temu ni tako. Le redkokdaj se vrši boj med moškimi za ženske. Natura bi bila vsekakor bolj ekonomična, ako bi nabavila le enega moškega za več žensk!

Stare ideje o kontroli spola.

Človeški in živalski zaplodek (embrijon) ima v gotovem času pred rojstvom oba spola. Moška in ženska spolovila so druga poleg drugih. Nato pa, ko zaplodek raste in postane večji, prevladajo organi enega spola. Organi drugega spola ne rastejo več, zakrnejo in odpadejo. Včasi naredi natura napako in razvijeta se, pa ne popolno, oba spola in narodi se individij, ki ni moški ne ženska, oziroma je oboje. Tudi pri normalnih individijih, posebno pri živalih, je opaziti ostanke nasprotnega spola. (Bradavice na prsih.)

Ker ima torej vsak individij v začetku svojega življenja pred rojstvom oba spola, bi bilo naravno sklepati, da gotovi pogoji pred rojstvom morajo odločiti, na katero stran se naglne in razvije spol. Pozneje bomo tudi videli, da hrana, ki jo zauživa mati, precej vpliva na razvoj spola. V časih lakote in vojne se v različnih slojih človeštva zelo izpremeni razmerje dečkov napram deklicam. Razlika je tudi med alkoholiki in zmernimi starši.

Kljub temu pa hrana in drugi zunanji vplivi ne odločujejo o spolu. Spol deteta ni začrtan, v maternici, temveč že pri spočetju. V tistem momentu, ko se jajček in glivica združita, je že odločeno, da li bo individij moški ali ženska. Vzlic temu, da zaplodek nosi nekaj časa rudimente moških in ženskih spolovil — to je biogenetična ponovitev dvospolnega štadija v razredih nižjih živali — je spol definitivno odločen v momentu oplodi-tve.

To je fakt, ki so ga znanstveniki odkrili po dolgotrajnem in neodvisnem poizkušanju.

Dvojčki.

Ena vrsta dokazov, ki so vodili h gori navedenemu zaključku, temelji na takozvanih identičnih dvojčkih. Človeški dvojčki so dvojne vrste. Prva vrsta so oni dvojčki, ki so si tako podobni kakor drugi bratje in sestre; druga vrsta pa so dvojčki, ki so absolutno identični, tako so si podobni, da ju ni mogoče razlikovati in tudi mati ne more vedeti, kateri je kateri.

Kako nastanejo dvojčki prve in kako druge vrste? Veda je dognala, da navadni dvojčki pridejo iz dveh jajčkov. To se pravi, da sta dva jajčka hkrati separatno oplodena. V slučaju identičnih dvojčkov je pa oploden samo en jajček z dvema glivicama, nakar se jajček pretrga in iz enega postaneta dva, ki vsak zase razvijata zaplodek.

Kar pa je pri tem najvažnejše za našo razpravo je to: V slučaju navadnih dvojčkov se navadno rodita deček in deklica, včasi pa tudi oba enega spola, dočim sta oba otroka v slučaju identičnih dvojčkov vedno le enega spola; oba sta bratca ali sestrici, nikdar pa ne bratec in sestrica. V tem je jasen dokaz, da je spol določen pri oploditvi. Pri navadnih dvojčkih sta dva jajčka na razpolago in spol je lahko mešan ali enak. Pri identičnih dvojčkih pa igra vlogo samo en jajček, ki se razdvoji, ko je bil že oploden in spol obeh individijev je bil determiniran še predno se je jajček razdvojil. To nam potrjujejo nekatere živali kot so naprimer oklepničarji (armadillo), ki vržejo do osem mladičev in zaplodki se navadno razcepijo iz enega samega jajčka, vsled česar so vsi mladiči enega spola.

So še druge stare ideje o determinaciji spola. Nekateri še danes verjamejo, da vpliva starost jajčka ob času fertilizacije. Znano je, da jajček ali ova pride iz jajčnjaka (ovarij), kadar se samica poja — pri opici in ženski ob menstruaciji — in toliko časa, dokler se jajček nahaja v maternici, se lahko fertilizira ali oplodi. Nekoč so to stvar opazovali pri kravah in so zaključili, da oploditev svežega jajčka porodi teliče, starejšega jajčka pa junčka. Iz tega so sklepali na splošno, da ženski spol izvira iz svežega jajčka, moški pa iz onega, ki ga samica dalj časa nosi v maternici. Seveda je ta teorija napačna. Fertilizacija svežega ali več dni starega jajčka nima nobenega vpliva na določitev spola.

(Konec jutri.)

10,000 kristjanov v Indiji se je vrnilo v budizem.

Hilsbogra, Indija, 16. dec. — Okrog 10,000 indijskih kristjanov se je včeraj med velikimi masnimi ceremonijami odpovedalo krščanski veri in prestopilo nazaj v budizem. Mnogi predstavniki angleških oblasti so prisostvovali ceremonijam.

Agitirajte za "Prosveto"!

Nikaragvaška farsa

Carleton Beals.

Pred štirinajstimi leti v novembru leta 1912 je nikaragvaški tisk poročal, da je odpeljal vlak iz Managua v Karinto s tremi vozovi, na katerih se je odpeljal predsednik Diaz, general Chamorro, minister vlade in še par drugih vladnih atašejev v spremstvu ameriške marine, katera je potlačila tamkajšnjo revolucijo ter postavila Diaza predsednikom.

Sedaj nam pa zopet zagotavljajo poročila, da je Diaz zopet predsednik Nikaragvaške republike. Diaz je predsednik po volji ameriških kapitalistov in je nasprotnik nikaragvaške napredne struje ter oster sovražnik mehiške sedanje vlade. Pravilno izvoljeni predsednik nikaragvaške republike je bil Solorzano, kateri pa je odstopil, ko mu je Chamorrova klika grozila s smrtjo. Podpredsednik Sacasa, ki je bil tudi pravilno izvoljen, je vodil liberalno revolto proti Chamorrovi usiljenosti preteklo poletje, je bil izgnan od Chamorrovih zagrizencev, ki jih podpira ameriška denarna moč. Kljub vsem tem dogodkom pa je naš državni department poročal, da "bo Diazov režim lahko upostavil ustavno vlado Nikaragve."

Naš državni department je sicer izjavil ter proglasil Chamorrovo vlado za neustavno. Toda to je bilo leta 1923. Na skrivnem pa so mu dovoljevali pošiljanje ameriškega vojnega orožja in sedaj so ga priznali predsednikom Nikaragve. To je bilo storjeno letos. Pred tremi leti pa je državni tajnik Hughes napravil pogodbo, v kateri naglaša, da ne bo ameriška vlada priznala nobene vlade v Centralni Ameriki katerekoli republike, katere vlada bi prišla na krmilo potom sile.

Geografična lega Nikaragve nam lahko pojasni sedanje in preteklo stališče, ki ga zavzemajo naši državniki. Ta republika Centralne Amerike je pač še precej važna dežela za naše kapitaliste. Njena obal in pristanišča so strategičnega pomena. Poleg tega pa ima ta državica dve jezeri, ki nudita skoro naraven kanal za izhod na odprto morje Atlantika po reki San Juan. To dejstvo je že večkrat povzročilo tudi mednarodne zapletljaje in so že starega značaja. Skratka je Nikaragva strategična točka za Ameriko iz političnega, trgovskega in militarističnega stališča.

Važnost lege te republike je že večkrat vodila do raznih zapletljajev. To državico se smatra za eno glavnih poti obeh Amerik. Ne smemo tudi pozabiti, da se Nikaragva nahaja zelo blizu Paname.

Zelo naravno je, da se je tudi Mehika pričela zanimati za republike južno od Mehike. Skušala je pridobiti si nekako moč v Centralni Ameriki. Tudi to ni prav nič čudno, še posebno v zadnjih časih, odkar ima Mehika liberalno vlado ljudstva. Delavska vlada Mehike je veliko pomagala, da izobrazi delavstvo Nikaragve; pomagala je ustanavljati unije v vseh panogah dela in izobrazbe ter je ponudila finančno podporo liberalni vladi Nikaragve. To je samo en del programa, da se latinska Amerika zbliža kulturno. To gibanje je bilo v glavnem zasnovano v Mehiki, ki je ostala še danes glavna voditeljica te lepe ideje. Toda ameriška vlada je pa proti vsaki taki prijateljski unifikaciji vlad z mehiško vlado iz vidljivih vzrokov.

Mehka je pomagala na vse načine obdržati liberalno vlado Nikaragve, da se tako osvobodi ameriške nadvlade kapitalizma. Ameriška vlada pa je zagnala krik, da hoče Mehika ustanoviti v republikah Centralne Amerike komunistične vlade. To pa je vedela ameriška vlada in časopisje, da ni resnica, a so smatrali, da je to "krščansko" orožje še najboljše sredstvo, da se drži vpliv mehiške liberalne vlade ven iz Centralne Amerike, ker to bi znalo ogrožati veljavo Amerike same v Centralni Ameriki in posebno pa še v Panami, kjer ima Amerika glavno besedo in končno se gre tudi za nevarnost izgube moči Panamskega prekopa.

Večina vlad centralno-ameriških republik je še modeliranih po starošpanskem modelu vlade.

Kaj lahko je razumeti, zakaj ameriška vlada ne pusti, da bi imela Mehika kakšno besedo v Centralni Ameriki. Glavna stvar je trgovina in izkoriščanje teh republik po ameriških magnatih. Je pa tudi to, da ameriška vlada in nje državni department gre na roke nazadnjaškim generalom ter jim pomaga do moči, ker pod njihovo vlado je ameriškim kapitalistom zasiguran obstanek. Ti generali se dajo podkupovati od ameriških magnatov, nikaragvaško ljudstvo pa trpi naprej pod peto ameriškega kapitala. Mehiška vlada pa skuša odpraviti temo iz republik Centralne Amerike ter izobraziti ljudi, da se bodo znali sami vladati, da jih ne bodo izkoriščali niti domači niti tuji parasiti. Naš državni department pa pomaga brezvestnim diktatorjem, podkupuje vlade in na ta način postavija v nevarnost prijateljstvo vseh latinskih republik Centralne in Južne Amerike.

Robert Louis Stevenson:

Imeniten tujec

Nedavno tega je prišel na našo zemljo potovalec s sosednjega planeta. Na mestu, kjer je stopil na zemljo, ga je dobil velik mislec, ki mu je hotel vse razkazati.

Najprvo sta šla skozi gozd in tujec si je ogledoval drevesa. "Koga imava tu pred seboj?" je dejal.

"To so samo rastline," je odvrnil filozof. "Sicer živijo, toda nikakor niso zanimive."

"O tem ničesar ne vem," je rekel tujec. "Zdi se mi pa, da se prav lepo vedejo. Ali nikoli ne govorijo?"

"To jim ni dano," je odgovoril filozof.

"Toda če se ne motim, jih slišim prepevati," je dejal oni.

"To je samo veter, ki veje skozi listje," je rekel mislec. Razložiti vam hočem teorijo vetrov: je zelo zanimiva."

"Dobro," je odvrnil tujec. "Rad bi vedel, kaj mislijo."

"Ne morejo misliti," je dejal filozof.

"O tem ničesar ne vem," je odgovoril tujec, položil svojo roko na eno deblo in izjavil: "To ljudstvo mi ugaja!"

"Saj to ni nikako ljudstvo," je dejal filozof. "Pojdiva naprej."

Nato sta šla preko travnika, kjer so se pasle krave.

"To je zelo umazano ljudstvo," je rekel tujec.

"Saj to ni nikako ljudstvo," je odgovoril filozof in razložil je, kaj je krava, z znanstvenimi besedami, ki sem jih pozabil.

"To je zame vse eno," je rekel tujec. "Toda zakaj nikoli ne pogledajo kvišku?"

"Zato, ker se hranijo s travo," je odvrnil filozof, "in hraniti se s travo, ki ni zelo redilna, zahteva tako velike pozornosti, da nimajo časa niti misliti, niti govoriti, niti gledati okoli ali se čistiti."

"Prav," je dejal tujec, "to je poseben način življenja, o tem ni dvoma. Toda rajši imam ljudstvo z zelenimi glavami."

Slednjič sta prišla v mesto, in ulice so bile polne moških in žensk.

"To je zelo čudno ljudstvo," je dejal tujec.

"To so člani največjega naroda na svetu," je odvrnil mislec.

"Zares?" je dejal tujec. "A to se ravno ne bi zdelo na oko."

(Iz angleščine prevel P. V. B.)

ŽARKOMET

Kadar gre za nohte . . .

Zdaj nas tepe starka Zima. Gorje onim, ki nimajo toplote v hiši! Ki nimajo toplih obleke in zadosti gorke hrane! Sicer pravijo, da mraz se lažje prenese kot vročina. Kadar pripeka solnce meseca julija in avgusta, in toplomer beleži 100 v senci — le spomnite se takih dni, morda vas zdaj ogreje! — si res ne more raven človek pomagati, razen če beži v vodo. V mrazu pa stopiš v gorko hišo — in mraz je premagan.

To se lahko reče in zapiše — pri topli peči! — pa ni tako, če ni s čim narediti gorkote v hiši. Civilizirani ljudje — civilizirani, haha! — smo v tem oziru še vedno barbari ne samo na deželi, kjer še kurijo z drvmi, temveč tudi v največjih mestih. Še vedno je v večini slučajev odvisno od kurjave v vsaki hiši posebej. Delati je treba ogenj bodisi z drvmi, premogom ali oljem. Dokler to delamo, nismo dosti na boljšem od pračoveka neolita, ki je žgal suhljad v svojem brlogu pod zemljo. Boljše moderne hiše imajo centralno kurjavo za gretje s parom ali vročo vodo, ampak tudi tam je treba kuriti v centralni peči.

Začetek civilizacije — ali vsaj senca iste — pride, ko bo v splošnem grela elektrika, ki pride v hišo po zraku kakor danes pesem na radio; elektrika, ki bo cenejša kot so zdaj drva. Kadar izgine pepel, dim, saje in smet iz hiš, izgine zadnji sled — vsaj fizični — barbarskih časov.

Toda ljudje potrebujejo gorkote v tem momentu, kjerkoli jih tepe starka Zima. Vse, kar greje, pa naj bo še tako primitivno, je potrebno. Zakaj je toliko hiš brez gorkote? Ali je morda premalo premoga? To ni res, saj se bahajo ekonomičarji, da rudarji letos lomijo vse stare rekorde s produkcijo. Na milijone ton premoga izvažajo iz Amerike v druge dežele. Torej ga je preveč! Če Amerika prodaja premog tujcem, ga mora biti dovolj doma za zadnjo bajto! In vendar ga ni! Ljudje zmrzujejo!

Kak prokleti sistem je to, da pošiljajo premog iz dežele, doma pa je na stotisoče domov, v katerih je pomanjkanje premoga?! Ali je to tisti božji sistem, katerega je treba braniti, da ga ne poderejo boljševiki?! Zakaj ni dovolj premoga za vse ljudi?

Dokler ni dovolj gorkote za vse ljudi v zimskem času, toliko časa — to hell with such order!

* * *

Svoji k svojim!

Cenjeni Žarkomet! Posveti v skrit kotiček tistega lepega člana S. N. P. J., ki je v "Glasilu K. S. K. J." z dne 7. dec. čestital Ant. Okolišu iz Barbertona na metanju blata na našo jednoto. Ako je dotičnemu mrzlemu članu tako žal, ker ni v pravi pajdašiji, naj za božjo voljo še danes odide, saj ga ne držimo privezanega! Zavedni člani S. N. P. J. ne izgubimo z njim ničesar. — Zasledovalka več listov iz Minnesote.

* * *

To je torej tista skala!

Brisbane pravi, da v Ameriki je več vere kakor v Evropi. Percentualno je tukaj manj brezverčev kot na Angleškem, in sicer zato, ker v Ameriki je dobro življenje. Ljudje so zadovoljni. Ne brigajo se za verska vprašanja.

Recimo, da je to res. Kje je potem tisto instinktivno versko čustvo, ki je verskim agitatorjem vedno na jeziku? Koliko je vredna tista vera, ki sloni na polnih loncih mesa, polnih omarah kekbov in pajev, polnih sladoledarnicah in na polnih sodih vina in šnopsa?

* * *

Sveti oče vihti nagajko.

Papež je zadnje dni zopet rohnel proti moderni ženski obleki. Pozval je vse katoliške može, naj "za vsako ceno" reformirajo svoje žene in hčere, da ne bodo kazale nog.

Za vsako ceno se pravi tudi vzeti kol v roke in polomiti kosti ženici in punici. Ženske torej ne ubogajo več!

* * *

Sveti referendum.

Cenjeni Žarkomet! V Sheboyganu imamo 34 cerkva različnih ver in sekt. Imamo ravno toliko župnikov. Vsak župnik ima svojo kuharico, vsaka cerkev svojega cekmoštra in vsaka župnija svojega tajnika. Seštej 34 maziljencev, plus 34 kuharic, plus 34 cekmoštrov, plus 34 tajnikov, pa dobiš natančen rezultat glasovanja na vprašanje, kdo veruje v Boga, ki ga je priobčeval naš lokalni list skozi celi teden. Iz tega se lahko prepričaš kdo da veruje v Boga v Sheboyganu, ki šteje 40,000 ljudi. — Pomišljaj.

K. T. B.

Ustavljanje avtov v mestu bo prepovedano

Trgovska zbornica je prišla do tega zaključka, ki ga je predložila mestnemu odboru.

Chicago. — Trgovska zveza mesta Chicaga je imela že celo leto pred seboj vprašanje, kako preprečiti v čikaškem glavnem delu mesta kongestijo velikanskega dnevnega prometa. Promet v takozvanem loopu, ali trgovskem distriktu je postal naravnost kaotičen. Trgovska zbornica je včeraj predložila svoj načrt, da se prepove vse ustavljanje avtov v omenjenem delu mesta, mestnemu odboru.

Mestni župan Dever je imenoval v to svrho poseben odbor, da preštudira ta načrt ter poroča mestnemu odboru. Pred letom je mestni odbor naročil trgovski zbornici, naj preštudira, kako bi se prišlo iz te velike zagate prometa v glavnem delu mesta. Zbornica je dovolila v ta namen da temeljito preračuni celo stvar, $50,000.

Izvedenci so šli takoj na delo ter pronašli, da obišče vsak dan čikaški glavni ali trgovski del mesta prbližno 1,700,000 oseb povprečno med sedmo uro zjutraj in sedmo zvečer. Dalje so pronašli, da pride v loop vsak dan nad 315,000 avtov vseh vrst. Pasanti so največ krivi velikega zastanka prometa, ker ne pazijo na signale.

Skoro gotovo bo mesto prepovedalo ustavljanje avtov v glavne mdelu mesta, da se odpomore velikanski kongestiji prometa, katera še nastaja z vsakim dnem večja. Sicer imajo ostala večja mesta ravno isti problem, ki pa ga vsako drugače rešuje, ker je pač vsako mesto drugače situirano in ima vsako mesto drugačna izhodišča, poleg tega pa so nekatera večja mesta, ki imajo trgovski del zelo razširjen in ne tako skupno koncentriran kot je v Chicagu.

ORGANIZIRANE BOLNIŠKE STREŽNICE ZAHTEVAJO POVIŠANJE MEZDE.

Zdravniki so prejeli svojo poslovnico.

Chicago, Ill. — Bolniške strežnice, ki so nastavljene v zdravstvenem departmentu zahtevajo $20 do $30 povišanja mezde na mesec. Zdajšnja mesečna plača znaša od $130 do $160 mesečno. Bolniške strežnice tvorijo lokalno organizacijo Ameriške delavske federacije štev. 17320.

Zdravniki tega departmenta so prejeli poslovnico od Ameriške delavske federacije. Oni zahtevajo tudi povišanje plače.

Coolidgev sin ima stražo pred ženskami!

Washington, D. C. — V proračunu predsedniških izdatkov za prihodnje leto je tudi vsota $3000, ki se ima plačati privatnemu detektivu, kateri bo pazil na Johna Coolidga, predsednikovega sina, da ga ne bodo nadlegovale usiljive ženske, zlasti mlade vdove. Nekateri kongresniki so ostro protestirali proti temu, toda vsota je bila odobrena.

Francoska propaganda v Ameriki.

Washington, D. C. — Senator Harrison je v sredo v zbornici ostro obsojal akcijo francoske vlade, ki je vprašala parlament za 1,800,000 frankov v svrho propagande v Ameriki v prid črtanju vojnih dolgov.

Bankirji bodo dali šolam denar za študiranje financ.

Chicago. — Včeraj so se sešli v Drake hotelu člani ameriške bankirske zveze na seji, na kateri so razpravljali ter tudi določili, da zveza da $250,000 raznim šolam, da povzdignejo študijo finance med dijaki.

Nameravajo odpreti Michigan bulevard.

Chicago. — Mestni odbor je včeraj pretresal vprašanje, da odpre Michigan bulevard od 63. do 66 ceste, kar bi stalo mesto dva milijona dolarjev.

GLADOVANJE RADI LEPŠE OBLIKE JE NEVARNO.

Tako izjavljajo zdravniki, ki opetovano svarijo ženske, naj nikar ne gladujejo, da znižajo debelino ter da postanejo lepe.

Chicago. — Zadnje čase se je polastila žensk neka posebna manija, ko so pričele gladovati, da postanejo vitke, da si odpravijo nepotrebno debelino ter da tako postanejo lepe. Toda ta način reduciranja se je že večkrat izkazal nepravilnim in je imel zelo resne posledice za "pacijente" te nove mode, ki se je pričela širiti med debeluharji in posebno med debeluharicami.

Tisti, ki je po naravi debel, naj ostane debel, saj to ni prav nič čudnega, samo da je zdrav, to je glavno.

Zdravniki trde, da je edino pravilni način reduciranja, ako se človek privadi uživati pravilno hrano potrebnih vrst. Druga stvar pri zaželjeni izgubi obesitete je telovadba, ki lahko tudi obstaja iz dnevnih izprehodov v naravo po svežem zraku. Treba je veliko hoditi, da se človek utrudi. Telovadba je pa glavna činiteljica, da si človek ohrani lepo obliko telesa. Ravno tako pa je zavživanje in ne nakladanje hrane velike važnosti.

Nikakor pa ni modro in je še celo nevarno, da bi se človek kar naenkrat odpovedal hrani in pričel gladovati radi lepote in oblike telesa. Pravilno življenje, živahnost in delavnost držijo človeka mladega, čvrstega in mu dajejo lepo obliko telesa. Gladovanje pa ogroža vsakemu zdravje in življenje, ker ga ne zna uporabljati po pravilnih predpisih. Vršiti se mora zelo polagoma.

BOŽIČ SE BLIŽA.

Bančni banditje so na delu.

Council Bluffs, Iowa. — Banditje, ki oplenjujejo banke, so nekaj vsakdanjega v velikih in malih mestih pred Božičem. In tako so tudi tukaj oropali Modalovo banko za tri tisoč dolarjev. Po izvršenem ropu so bežali, oboroženi meščani pa udrli za njimi. Došli so jih pri nekem gozdu blizo mostu čez reko Missouri in zapadno od Modala. Obkolili so hosto, nakar so poslali po pomoč. Roparji bodo skoraj gotovo prijeti, kajti bežati nimajo kam.

Preden so roparji bežali s plenom, so obstrelili bančnega uradnika in nekega pasanta. To je razkačilo meščane, da so se oborožili in šli za njimi.

Pariški uredniki v boju za moško modo.

Pariz. — Tukajšnji uredniki listov se resno bavijo z vprašanjem, da uvedejo novo modo za moške ter da se odtrgajo tradiciji, da ne bodo več sledili londonski modi dolgih hlač. Uvesti žele kratke hlače in si priboriti kraljestvo mode obeh spolov.

Mož in žena najdena mrtva v sobi.

Chicago. — Včeraj so dobili v njih stanovanju Johna Wahovskija in njegovo ženo mrtva. Soba je bila napolnjena s plinom, ki je uhajal iz kuhinjske peči. Stara sta bila 60 let.

Smrtna kosa.

Trinidad, Colorado. — Dne 30. novembra je v St. Rafael bolnišnici v Trinidadu umrl naš brat John Sekula, po mučni osemdnevni bolezni. Zapušča soprogo in pet otrok, izmed katerih sta dva še mladoletna, katera ga bosta težko pogrešala. Bil je skrben oče, svoji družini, doker družabnik ter zelo poznan med občinstvom v tej okolici. Bil je član društva št. 201 S. N. P. J. in društva št. 39 S. S. P. Z. Obe društvi sta se korporativno udeležili pogreba, ter mu izkazali zadnjo čast na potu k večnemu počitku! Zapustil je nas, svojo družino, prijatelje, znance in sorodnike! Mrtev je, toda spomin nanj bo živel med nami . . .

Zapuščeni družini izrekamo iskreno sožalje, dragemu bratu pa želimo miren počitek v hladni zemlji. — F. P.

SREČAL SEM UMETNIKA

(Iz članka Franka M. Lyndona v reviji "C. F." oktobra, 1925.)

(KONEC.)

Vrnivši se v Cleveland in nazaj v civilizacijo, življenje Perušeku ni nudilo več toliko zanimivosti, posebno v tovarni ne. Zato se je podal v Bradley, Ill., k svojim bratrancem. Več let je delal v pohištveni tovarni, kjer je opravljal boljše vrste dekoracije. Drugače pa je ves prosti čas porabil pri reki in prebil na prostem v naravi. Sempatam je tudi slikal. Tedaj se je porajala v njem želja, podati se v veliko mesto, da vidi svet, kako živi in da vidi umetnike in njih dela. Imel pa je le petintrideset centov v žepu, radi česar se je kar vtihotapil v vlak in varno dospel na postajo na Triinšestdeseti cesti v Chicagu. Prispel je torej ravno v kolonijo čikaških umetnikov.

Stopal je proti severu po Jackson Park Art koloniji do Sedeminpetdesete ceste na Stoney Island ave. Ustavil se je pred oknom, v katerem je zapazil prvo sliko, ki jo je smatral za res umetniško. Dolgo časa je zrl, da je končno stopil ven Blanding Sloan, znani slikar in učitelj, ki ga je povabil, naj vstopi. Dobrodušni Sloan ga je s skupino drugih umetnikov pogostil in se z njim sprijateljil.

Perušek je v Chicagu prve tri tedne prespal na peску ob jezeru, dokler ni končno dobil nekega slikarskega dela. Imel je malo časa za slikanje, toda vstajal je zgodaj zjutraj, da je slikal skice parka, pri čemur se je posluževal avtomobilske barve in desk namesto platna. Vsaki večer pa je obiskal studio slikarja Sloana, ki ga je navduševal in mu dal čopičev in barve, kakor tudi mali kot v svoji delavnici. Stopnjema si je opomogel, da je lahko kupil dovolj svojega materijala in si najel svoje stanovanje na Everettovi aveniji v neki kleti.

Začel je dobivati naročila za dekoriranje stanovanja, kar mu je pomagalo, da je opremil svoj lastni studio na 57. cesti. Leta 1919 se je poročil z dekletom češko-nemškega pokoljenja in ko se mu je rodila hčerka Marion, se je veselila vsa umetniška kolonija. Zdaj se je razvijal v popolni meri kot samsvoj umetnik z neštetimi življenjskimi izkušnjami in bogatim naravnim darom slikanja. Njegovo ime je postalo znano in prva njegova dela so bila razstavljena v New Yorku ter pozneje v Chicagu v Art Institutu. Večkrat so bila njegova dela na razstavi s skupino Weisenbornov na galeriji Marshall Field, kakor tudi na univerzi, ko je razstavljala mednarodna organizacija umetnikov "Bleeding Hearts." Več razstav je Perušek imel v svojem lastnem študiju.

Čisto naravno je, da umetnik kaže svoje vrste zaničevanje do onega, čemur pravimo akademsko, kajti on je človek, ki se je sam povzpel in ki je zadovoljen, da ni nikdar hodil v nobeno umetniško šolo. Biti hoče modernist v umetnosti in karakterizira svoja dela kot "samo-izražujoča." Slikal je simbolične pokrajine nenaravne črte "Upa" in "Strupa", radi katerih je vzbudil veliko razburjenja med kritiki, ki so izjavili, da so te slike povzročile občudovanje in strah. Drugi pa so ga kajpada obsojali.

Znamenito je, da se večina mladih rogovileževf futurističnega, ekspresijonističnega, kubističnega in modernega nazora počasi vrača na bolj konservativno pot. V njih ni še discipline in standarda, razen v čistem subjektivizmu teh umetnikov, iz katerega odseva strastna želja, da povedo nekaj na nov način in nekaj novega. Vendar je tudi ta umetnost naletela na trezno razsojo, ki poleg Cezanna in Picassa ugaja še drugim mojstrom.

Za večino izmed nas je umetnost nekaj visokega, ki izreža lapoto srca in čustev. Veliko modernih slik pa na človeka, ki ne razume, vpliva mučno. Ni tako s Perušekom. On je zmožen imenitnih del z istim starim in močnim apelom, ki velja za vse po pravi umetnosti hrepeneče ljudi. Njegova slika "Samson", kateri je bil za model kanadski Francoz, pokazuje, kako spreten je Perušek v slikanju podob. Druge portrete ima, ki so enaki po veličini in vrednosti. Njegove pokrajinske slike so delikatne in močne po barvah. Zimo slika v vsej njeni krasoti s plavimi barvami, ki so odsev sanjajočega luninega svita. Prosil sem prijatelja, naj mi zaigra Beethovenovo "Sonato v mesečini," ko sem držal sliko v svojih rokah. Zdelo se mi je, da prvi del speva izraža prav ista čuvstva, kakor odseva s slike.

Perušek je vseskozi umetnik: on slika, izrezava, izdeluje sam okvire, senčnike za luči in razne novosti. Nekaj najboljšega iz teh njegovih del je morebiti velika škatlja, ki je je naredil za svojo malo Marion, dekletce, ki je kakor solnčni žarek v njegovi hiši.

Jaz upam in želim, da Perušek dobi še več priznanja in pogumljenja, katerega kot genij tudi zasluži, kar mu bo pomagalo doseči tisto višino, do katere more razviti svoj naravni talent.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

RAK.

Kakor v slučaju drugih bolezni, ki tvorijo resen socijalni problem, ravno tako je treba v borbi proti raku (cancer) predvsem podučevati občinstvo o naravi te bolezni. Sledeči kratki poljudni člančiči so bili pripravljeni, vsak posebej, od raznih zdravnikov-specialistov čikaškega zdravstvenega departmenta.

Rak ubija vsako leto približno 125,000 oseb v Združenih državah. Ta je bolezen srednjih let in starosti in je nekoliko bolj razširjena v mestih kot po deželi. Bolezen je ozdravljiva, ako jo odkrijemo zadosti rano.

Dosedaj pa niso še odkrili nikakega leka, seruma, mazil, ali antitoksina, ki bi zdravil rak. Rak ni nalezljiv niti ni podedljiv, dasi se je ugotovila gotova dovzetnost za rak v osebah istega rodu.

Borba proti raku je v rokah moških in žensk srednjih in starih let, kajti, kakor v slučaju tuberkuloze, je rešitev rakovega problema odvisna od širšega občinstva. Človek lahko živi ali umre z rakom, kakor s tuberkulozo; vse je odvisno od tega da li se je bolezen pravočasno odkrila in zdravila.

Najboljši način, da se odkrije, da-li obstoja nevarnost raka, je ta, da si človek da svoje zdravje redno preiskati od svojega domačega zdravnika. Ravno tako kakor si vsaka banka ali tvrdka daje vsako leto ali večkrat pregledati svoj gospodarski položaj, ravno tako bi moral človek v rednih presledkih ugotoviti svoj zdravstveni položaj. Čim hitreje se rak odkrije, tem bolj sigurno je ozdravljenje.

Ako imate na koži kako stalno iritacijo — rane, ki ne ozdravijo, bradavice, ki spreminjajo svojo obliko in obseg, ali, ako imate neredno krvavenje ali sluzotok, vprašajte zdravnika takoj. Morda imate raka.

Rak v ustih.

Vsakdo naj vpraša zdravnika ali zobozdravnika, čim odkrije kako nenavadno stanje jezika, čeljusti ali vsakega drugega dela ust ali ustnic. Ugotovljeno dejstvo je, da se ustni rak, ako je zgodaj prepoznan, da odstraniti in bolnik za stalno ozdravi.

Zobozdravnik, ki ne preiskuje celih ust svojih pacijentov, ne izpolnuje svoje dolžnosti, kajti on more odkriti bolezen v samem začetku, o kateri se pacijent niti ne zaveda. Pregledovanje zob in ust po dvakrat na leto je zato priporočljivo.

Izrastki v ustih so blagi, ako niso rakasti, ali zločesti, kadar so rakasti. Zločesti izrastki so dvoje vrste: sarkoma in karcinoma, dasi sarkoma ni vedno rak.

Sarkoma nastane iz tkanine, iz katere je dlesno deloma sestavljeno, in ga je najti pri otrocih, kakor pri odraslih. Karcinoma nastane iz sluzne mrene, ki v ustih odgovarja koži, ki pokriva telo. Izvzemši jako redke slučaje, je karcinomo najti le pri odraslih, zlasti pri onih, ki so čez 45 let stari.

Zločesti izrastki, naj bodo sarkoma ali karcinoma, se razširjajo na bližnje tkanine in njihove stanice se lahko potom telesnih tekočin prenašajo v druge oddaljene dele telesa, kjer se razvije nova rast, ki je ravno tako nevarna kot prvotna.

Zapomnite si, da pravočasno odkritje in hitra odstranitev raka vede v splošnem do ozdravljenja. Z rakom je življenje v nevarnosti; zamuda in napačno zdravljenje utegne privesti do smrti. Treba je takoj vprašati dobrega zdravnika in se ravnati po njegovih navodilih.

Rak maternice.

Rak pri ženskah se pojavlja v maternici bolj pogosto kot v drugih organih. Znaki prisotnosti so: krvavenje, izločevanje sluze in bolečine okoli spolovil.

Izločevanje sluze je navadno prvi znak raka v maternici. Lahko mine šest do dvanajst mesecev ali še več, predno se pojavi kak drugi znak. Začetkoma se izloček ne razlikuje od sluze, ki jo povzročujejo neredi ali spremembe v tkaninah porodnih organov.

Z razvojem raka zamrejo tkanine okoli tumorja in sluz postaje vodena, dostikrat rdečkaste barve, dišeča po gnilem mesu, kar je tipičen smrad raka.

Najbolj svarilni znak raka v maternici je krvavenje ali izguba krvi iz spolovil. To krvavenje utegne biti le neznatno odkapanje ali pa tudi izločevanje velikih kep strjene krvi oziroma odtekanje svetlo-rdeče krvi. Krvavenje lahko traja le nekoliko minut ali pa cele dni in včasih tudi tedne.

Telesna moč hitro pojema vsled stalnega, četudi lahkega krvavenja. Koža izgleda kot voščena, ustnice in očesne veke obledijo.

Najhujši znak raka je bolečina, kajti ista pomenja, da se bolezen razširja tudi na bližnje organe in tkanine, kot so mehur, čmar in medenični živci. Bolečina je navadno stalnega, glodavega značaja.

Neuspehi zdravljenja materničnega raka so le posledica predolge zamude med pojavom prvih znakov in časom, ko se bolnik zateče k zdravniku in se zdravljenje začne. Za ranimi slučaji raka, omejujočega se le na maternico, sledi popolno ozdravljenje v 60 do 75 izmed vsakih sto slučajev.

Rak želodca, črev in čmari.

Rak v prebavilih tvori več kot polovico vseh rakov. Vsaka oseba med 45. in 60. letom, pri kateri se naenkrat pojavijo znaki stalne neprebavnosti, kot slab tek, vetrovi, občutek, napetosti v zgornjem trebuhu, zlasti ob spremstvu bolečin, izbruhanje (zlasti krvi) ali težkoče v pogoltovanju, bi se morala podvreči natančni zdravniški preiskavi, kajti mogoče je, da vzrok tiči v želodčnem raku (gastric cancer).

Ravnotako, ako se pri osebi, ki je poprej vedno imela redno stolico, naenkrat pojavi kronično zaprtje ali pa neiznebljivo vrstenje zaprtja in driske, bolečine v trebuhu ali krvavenje iz čmari (rectum), morajo ti znaki vzbuditi sum o mogoči prisotnosti raka v črevih ali v čmari. V tej zvezi je važno znati, da zlata žila (piles), ki se prvič pojavi v starosti 45 ali 50 let, utegne biti prvi znak raka v čmari.

Ako naj se ta jako resna bolezen uspešno zdravi je potrebno zateči se k zdravniku ob prvih znakih prebavnih težkoč. Zamuditi, dokler se ne pojavijo bolečine ali se človek ves shujša, pomeni zgubiti dragocen čas in morda tudi življenje.

Čim bolj rano se rak v prebavilih odkrije, tem lažje je zdravljenje. Vsaka trajna težkoča s prebavili v človeku "rakove starosti", ki je bil poprej prost takih slabosti, mora vzbuditi sum o prisotnosti raka.

Rak v prsih.

Za rakom v želodcu, črevih in maternici je najpogostejši rak v prsih. Ta rak je jako običajen pri ženskah, redek pa pri moških. V Združenih državah 8,500 smrti na leto je pripisati temu raku. Prsni rak se večinoma pojavlja v starosti med 40. in 50. letom, ali utegne se razviti tudi po 30. letu. Vsaka gručica ali kepica, ki se pojavi na prsih ženske čez starost 35 let, je sumljiva, dokler se ne dokaže, da ni rak.

Prvi znak je ta, da se pojavi neka gručica ali zgoščenje na prsih. Začetkoma to ne boli in se morda niti ne opazi. Nekatere izmed teh gručic so rakaste od samega začetka, nekatere pa niso. Nekatere se nikdar ne razvijajo v rak, dočim druge, ki začetkoma niso rakaste, kasneje postanejo. Ker je le zdravnik v stanu razlikovati med rakastim in nerakastim izrastkom, je treba njega vprašati, čim se taka kepa odkrije.

Drugi znak prsnega raka je odtekanje iz seska. Gručica raste v obsegu in nastopijo bolečine, dasi se iste nekaterikrat pojavljajo iz samega začetka. Nobena ženska, ki odkrije tako gručico, ne bi smela čakati na bolečine ali krvavenje, da se poda k zdravniku.

Po starih načinih zdravljenja je bil le en slučaj izmed vsake petorice ozdravljiv. Z modernimi metodami je polovica teh rakov ozdravljiva. Ako se rak odkrije v rani stopnji, pride do popolnega ozdravljenja v 75 odstotkih izmed vseh slučajev.

Jasno je, da najvažnejša stvar je odkritje izrastka čim prej mogoče in takojšnje zdravljenje po veščem zdravniku. Pravočasna odstranitev raka je edino sigurno zdravilo. Ni seruma ali mazila, ki bi kaj pomagalo. F.L.I.S.

Miran Jarc:

PRAVLJICA

Bil je oblikovavec. Ljudje so ga zaznamovali z izobčenstvom, in tudi on jih je sodil za krive, čeprav je bil zaznamovan že davno preje, preden je spoznal svoje poslanstvo. V svoji prvi zgodnji dobi je bil res vihrav in mogočen. "Moj je ves svet," ga je omotično prešinjala zanesenost, prezirljivo je šel mimo ljudi, ki niso znali govoriti kakor on, ki niso znali tako umno peti in ki niso tako blagozveneče izkričavali svojih težav svetu in bodočim časom. Navdajala ga je nenavadna upornost, njegova želja je bila sveta postava, ki ji je hotel podvreči življenje. Mavrično se je usločil njegov krik, da je njega samega upijanjalo, in z blaznim ponosom se je zavzel: "Glej, vsepovsod sem jaz: v vetru in drevju, v rekah in gorah, v zemlji in na nebesnem svodu, v vsakem človeku... jaz.... jaz ogromni, neskončni... in moj spev, ki je pesem človeštva!"

Poslušali so ga in se drug za drugim odvračali od njega. Strah, so govorili, je vel od njega. Nedomačnost in tujstvo sta bila njegov gorjupi dar. Dasi je bila njegova pesem zlatozveneča in bujno soglasna, je roka, ki se je je on dotaknil, ohromela, je bitje, ki ga je pičil njegov pogled, umrlo, in gibanje je pred njim okamenelo.

Polastila se ga je samota! "Sam sem in moj glas je božji," ga je navdala grozna slast. Skrivaj pa je čakal odmeva, obupno je prežal in trepetljivo je lovil valovanje brezmejstva.

Iz najstrašnejše osamelosti pa je kriknil v somrak svoje bolesti: "Ti!"

Tako je zrastel v drugo svojo dobo.

Vrnil se je med ljudi kakor skesan zločinec. Kar je prej preziral, je zdaj poveličeval. Postajal je pri tesarjih in se čudil njihovi bistrosti. Opazoval je čolnarje in se divil njihovi borbi z valovi. Spoštljivo se je poklonil zakonodajcu in se trudil, da bi proniknil v zagonetnost njegovega dela. Rad se je pridružil pastirjem, ki so izvabljali piščalim glasove, tako tajnovito pojoče, tako srčno resnične, da ga je ganilo. In gledal je skesan in ponižen vse okrog sebe; vso tisočerno podobo izživljanja, vso radostno in trpko razgibanost, obupno hotenje in veselo zavzetje, brezdvomstvo in posest, borbo in spravo, ples in molitev, rojstvo in smrt. Kakor da so se mu odprle oči. To je bilo razodetje sveta, ki mu je bilo nekoč zapečateno s sedmerimi pečati: to je bil skrivnostni "Ti".

Nekateri so ga spoznali. Začudeni so gledali spokornika. Modri so ga pustili v miru. Bili pa so tudi taki, ki so mu nekoč vpili "Slava! Slava!" in ga obdajali kot zmagovalca verni čuvariji in častilci. Ko so ga zagledali zdaj tihega in nemega, jih je prevzel srd: "Kaj si se izneveril? Mar smo ti zato klicali "Slavljen!" da si nas zatajil, da si se sebi samemu izneveril?" Tako so nejevoljni, jezni, gnevni govorili, on pa je molčal. Celo njihova razločenost se mu je zazdela zanimiva in mu je postala doživetje.

"Molčiš?" so ga naskakovali. Vsi ti njegovi bivši prijatelji so bili zdaj plen njegove prve dobe nastajanja.

"Slabič, bolnik, mrlič," so ga zaznamovali in so si razdelili njegovo slavo. Našemili so se s kriki in gostobesedjem in so prav tako kot on nekoč, zvihrali med svet in zaplesali svoje božjastne vrtoglavosti. Zaničevanje je sprejel kot dar in ga v svoji ponižni ljubezni pretvoril v usmiljenje. Ločil je dobro od zlega, toda soditi ni mogel. Čim bolj se mu je izostril pogled, čim tanjši mu je postal sluh, tem prečudneje se je spletalo življenje v pester venec podob, ki pa so se nizale druga k drgui — mrtve, gluhe.

Rastel je v tretjo dobo. Molk je bil vedno bolj strašen. Živeti in vendar ne biti živ: ne boriti se, ne ugnetati v obliko, ne graditi meje, ne se braniti, ne napadati, ne govoriti.

Toda ni znal se boriti kakor vojak, ni imel posesti, da bi jo zagradil, ni imel prijateljev, da bi si z njimi pletel razgovor, ni vedel, kaj in koga naj napada. Toda v njem je življenje pretilo, da nasilno razpne svoje meje, da razbije obliko in se razlije v vsešir . . . Krotil je svojo besedo, negoval ga kot brusač biser, čuval njeno rast kot vrtnar rožo.

V neki uri pa se mu je zazdelo, kakor da govori v snu nikoli še videni ukazovalec, ki mu je velel: "Pojdi in pripoveduj vse kar si videl, slišal in doživel, pripoveduj ubrano, gorjupo in radostno, pripoveduj ubrano po udarcih vej, ki jih zibije večerni veter, tekoče kakor valovi reke, ki hiti k morju. Poveži doživljaje v umeten krog, ki bo spleten v belem sijaju kot solnce in bo spleten iz vseh mavričnih barev..."

To je govoril on, nevidni, neznani. In oblikovatelj je spoznal in vedel, kaj govori čudežno razodetje.

Kakor da ga je obšlo navdahnjenje, se mu je razvezala beseda, plemenito vzrastla roža iz tišine....

Ne več o sebi, ne več o tebi, marveč o njem je pel dolgo, dolgo pesem, ki so jo poslušali ljudje v zamaknjenju, in čim silneje je pel, tem bolj viden je čarobno rastel svet v domišljiji poslušalcev, a čim mogočnejši in resničnejši je bil ta svet, tem bolj je v senco izginjal pevec.

Ko se je zaokrožila povest v belo solnce, ki so se ga vzradovalj ljudje veselo kot otroci, je izdihnil. Kakor da je s svojo krvjo pobarval podobo, kakor da jo je s svojim dihom vzbudil k življenju. Takrat, ko je preminil, pa je bil najmagovitejši, takrat šele je doživel ono vsepričujočnost, ki je o njej predrzno sanjal kot kričač svoje mladostne bolezni.

Ljudje pa so ob spominu nanj skovali bajko o pelikanu, in so mislili, da so pogodili njegovo skrivnost.

In vendar so se motili. Kajti videli so in vidijo samo njegovo življenje in smrt. Belo solnce, ki jim ga je zapustil, pa smatrajo za plemenito svetinjo, ki jo spravljajo v predale in jo pokažejo samo ob slavnostnih prilikah.

Vstaši zmagujejo v Nikaragvi.

San Salvador, 16. dec. — Poročilo iz Puerto Cabezasa se glasi, da so čete rebelne liberalne vlade v ofenzivi na celi fronti v Nikaragvi. Čete od Amerike priznanega Djaza se umikajo.

Jules Lemaître:

Materinstvo

(Na robu Boccacia.)

"Zgodba, ki vam jo povem," je rekla gospa Pampineja, "dokazuje najprej, da se dogajajo na svetu tako nepričakovana in tragična srečanja, prav kakor bi naključje skladalo romane in komedije, in potem, da ima materinstvo svoj izvor bolj v skrbi in ljubezni, nego v krvi.

Po smrti Friderika II. je bil Manfred kronan za kralja Sicilije. Njegov najboljši prijatelj, neki napoljski plemenitaš, Henrik Capecij, je bil oženjen z odlično Napolitanko, Beritolo Carrachiola.

Ko je bil Manfred v bitki pri Beneventu ubit in se je vse kraljestvo odločilo za cesarja Karla I., so bili vsi glavni Manfredovi prijatelji poklani.

Nasilneži so vdrli h Capeciju in so ga našli z ženo v postelji. Beritola je legla preko soprovega telesa, da bi ga obvarovala. Toda z krohotom so jo odtrgali raz njega, privezali jo k vznožju postelje in prerezali Capeciju vrat, da je brizgnila Beritoli, ki je bila tedaj nosna in se je njen čas že približal, kri v obraz in lase.

Pustili so jo, da se je s služabnico vkrcala za pot v Napolj. Med vožnjo je povila sina. Ker so ji bile znane zle usode ljudi in naključja, ki ob viharnih časih pogosto ločijo člane iste rodbine, je obesila novorojenčku križec iz starega zlata okoli vratu, da bi ga bilo mogoče spoznati po njem.

Vihar jo je vrgel na otok Palmarolo. K sreči se je mogla ladja zateči v precej zavarovan zaliv, kjer je počakala ugodnejšeka vremena.

Beritola je izstopila na otoku, pustivši na ladji otroka in služabnico. Iskala je samote, da bi se tam po mili volji izjokala. Toda med tem ko je ona tavala med grmovjem, se je morski razbojnik zagnal na usidrano ladjo in jo je brez odpora odpeljal.

Ko se je Beritola vrnila na obrežje, je zagledala v daljavi gusarja, ki se je oddaljeval z uplejnejo ladjo. Sto in stokrat je klicala svoje dete, nazadnje se je brez zavesti zgrudila na tla.

Otok je bil gozdnat in zdelo se je, da je popolnoma zapuščen. Ko se je znočilo, je Beritola, ki je šla na slepo srečo, zagledala skozi gosto trnje vhod v votlino, kjer je prebila noč. Ker jo je zjutraj mučila lakota, je jedla murve, trnulje in sladki želod.

Toda prepolne grudi so ji povzročale bolečine. Vsedla se je blizu nekega grma in zastokala iz dna svojih muk. Pod grmom je zagledala majhnega srnjaka, ki je bil videti šele nedavno rojen in čigar mater je brez dvoma usmrtila kaka hudobna žival. Vzela ga je v naročje, ponudila mu prsa in precej je pričel sesati.

Srnjakova dražest, njegova žalost, uteha, ki jo je začutila, ko jo je sesal, misel, da ga je rešila in da je rešil tudi on njo, vse to je bilo povod, da je v njenem srcu vzklila nenadna nežnost do nedolžne živalce. Odnesla jo je v svojo votlino, kjer jo je dojila še naprej. Po noči je srnjaček iskal njenih prs in Beritola se je napol predramila ter ga božala. Po dnevi pa je tekal za njo kot mlad psiček.

Izkazovala sta usluge drug drugemu. Večkrat mu je izvlekla trn iz tačice; a če se je ranila, jo je ozdravil s tem, da ji je izlizal rano. Zaradi njega je skoro pozabila gledati po morju in oprezovati, kdaj se pojavi kaka ladja. Njeno novo materinstvo je povzročilo, da se je privadila samote, nezadostne in surove hrane ter enoličnosti dni. Prikradlo se je vanjo nekaj miroljubne in brezskrbne duše njenega svilnatega otročička.

Podnebje je bilo milo, votlina dobro zaprta. Beritola je sedaj že vedela, v katerih delih gozda so rasli najboljši sadeži in najboljše koreninice in ob katerih letnih časih. Srnjak je rasel in njegov nagon je često koristil njegovi mlečni materi, ki ga je dojila. Z njegovo pomočjo je spoznala neke užitne jagode in najboljše vrelce v gozdu.

•

Ko je torej Beritola živela že celih pet let na otoku Palmaroli in je nekega dne šla globlje v gozd, nego po navadi, je srečala starega moža v meniški halji in z dolgo brado, ki je gobe bral.

Starec je bil izprva presenečen, ko je zagledal to kosmato žensko, vso ožgano od solnčne pripeke, z razkuštranimi lasmi in čudno v svilene cunje odeto, ki so hranile še nekaj sledov bogatega okrasja. Izprašal jo je; povedala mu je svojo zgodbo na kratko, s surovim glasom in iskaje besed, zakaj tekom petih let ni bila govorila z nikomer, razen s svojim srnjakom.

"Joj!" je dejal puščavnik, "vam vse vaše nezgode niti še znane niso. Predno sem prišel delat pokoro na ta otok, sem živel v Napolju, kjer sem dan na dan žalil Boga. Poznal sem vašega očeta, plemenitega gospoda Carrachiola. Pred nekaj leti je bil o priliki ljudskega upora ubit; njegovo imetje so zaplenili, a vaša mati je kmalu nato umrla od žalosti."

Ko je Beritola slišala te novice, je ostala nepremična in nobene tožbe ni bilo čuti. Navzlic temu se je puščavniku silno zasmilila in v obilni meri jo je obsipal z verskimi tolažili. Toda izgledalo je, da jih ne potrebuje.

"Prebivam v koči na drugem koncu tega otoka," je nadaljeval. "Tam obdelujem majhen zelenjedni vrt. Včasi prihajajo tja pastirji z otoka Ponze. Prinašajo mi kruha in sira; jaz jim dajem zdravilna zelišča in odpustke. Kadar pridejo drugič, bi vas mogli odvesti v čolnu na Ponzo, ki je malo manj zapuščena, nego je ta otočič in kjer bi bilo več upanja, da vas vzame s seboj kaka galeja. Kajti brez dvoma se želite vrniti k ljudem?"

"Jaz ne želim ničesar," je rekla Beritola.

"O čudo pokore!" je vzkliknil puščavnik. "Prav imate, draga moja hčerka. Ne želimo si ničesar razen večnega zveličanja. Vendar vam prinesem jutri nekaj živeža. Pridenem haljo, ki mi ne služi več in ki vas bo pokrivala bolje od teh cunj."

Dobričina je bil mož beseda. Posihmal je hodila Beritola, ki jo je spremljal srnjak, iskat kruha v puščavnikovo kočo. Tako je živela že sedem let. Puščavnik ji je priskrbel lok trbavske priprave in kresilo, da si je mogla zboljšati hrano. Skrb za živež, da ne bi umrla od lakote, je zavzemala največji del njenih dni. Njene igrice s srnjakom so izpolnjevale ostali čas. Kot se živali nič ne dolgočasijo, prav tako se tudi ni dolgočasila ona. Kot one je mnogo spala. Kot one je bila zelo podvržena prirodnim vplivom in tok ur ji je delal dovolj različine. Vrhu tega je dolgčas, kadar se dolgočasimo, v nas samih in v naših mislih, a Beritola skoro ni mislila več.

•

Morski razbojnik, ki je nekoč ugrabil njenega sinka, ga je bil prodal nekemu žlahtnemu gospodu v Apuliji, markizu Konradu Pignatelu. Markiz mu je nadel ime Teodor, kar znači: božji dar. Otrok se mu je zdel tako lep in ljubek in ker je bil vdovec in brez potomstva, je ravnal z njim kakor s svojim lastnim sinom in ga končno celo posinovil.

Teodor je bil od svojega dvanajstega leta dalje vešč vseh telesnih vežb in strastno vdan lovu.

Otok Palmarola je bil last markiza Pignatela. Že zelo dolgo ga ni posetil; toda nekega dne je velel opremiti galejo, da bi napravil Teodoru veselje, in je vzel otroka s seboj na ta otok, ki je bil jako bogat z divjačino, obenem s svojimi psi, lovci na konjih, s trobentači in vsem, kar je potrebno za velik lov.

Tistega dne je Beritola dremala v votlini, med tem ko se je srnjak potikal v bližini. Začula je glas trobent; in kmalu je zagledala ubogo žival, ki se je vrnila s puščico v boku.

Skoro nato se je prikazal na pragu jame Teodor v obleki iz bivolovega usnja, ves žareč v obraz in z lokom v pesti, Beritola se je milo proseča vrgla predenj.

"Nazaj!" je zakričal in položil puščico na tetivo ter pomeril na srnjaka, ki se je stiskal k ženski.

Tedaj se je Beritola zagnala k mlademu lovcu, popadla ga za vrat in ga s svojimi trdimi in krempljastimi rokami zadavila. Nato je spet poklekniła poleg svojega srnjaka, privzdignila mu glavo, položila si jo v krilo in jo med tihimi tožbami poljubovala.

Prišlo je več mož; in ker jim je tema v votlini zakrivala žensko, izprva niso videli ničesar drugega razen trupla njihovega mladega gospodarja. Odpeli so mu obleko, da bi pogledali, ali je umrl od kake rane, in so razkrili na njegovih prsih križec iz starega zlata, ki mu ga je bila mati obesila pred dvanajstimi leti.

Ne ve se, ali je Beritola po tem znamenju spoznala otroka, ki je bil rojen iz njenega telesa. Toda pognala se je iz mraka, kjer je čepela, pograbila križec s Teodorovega vratu in ga obesila srnjaku. In sklonjena čezenj je mrmrala, jokaje se: "Moj malček!"

Možje so bili primorani usmrtiti jo, da so ji mogli iz rok iztrgati srnjaka, ki ga niso hoteli pustiti."

J. S. Machar:

RIM

Poslovenil V. M. Zalar.

(Dalje.)

In temu narodu so začeli takoj oznanjevati rimskega Krista po metodi onega morilca Karla, ki ga je Rim imenoval Svetega, in ga zgodovina imenuje Velikega. In tako temeljito so mu ga oznanjevali, da se je osemindvajset let po tej belogorski bitki bila mladina našega naroda pod vodstvom jezuitov za sveto rimsko vero in za cesarsko milost Ferdinanda proti Švedom, ki so se bojevali za njegovo osvobojenje . . .

In v spomin belogorske bitke, Sofija Petrovna, je ustanovil papež V. to cerkev device Marije Zmagoslavne. Neki karmelitanski menih, Dominik a Jesu, je našel baje v Strakovicah sliko device Marije, ki so jo onečastili češki krivoverci. Prinesel jo je med bavarske vojake, z njo jih je razvnel proti češkim krivovercem, in po bitki jo je prinesel v Rim. Zmagoviti cesar Ferdinand je daroval čudodelni sliki zlato krono, obloženo s smaragdi, rubini in safiri velike krasote in cene, drugi člani avstrijske hiše so darovali druge darove, darove so pospravili menihi karmelitani po celicah, sliko pa so izpostavili na velikem oltarju, kjer je l. 1833. zgorela — zakaj je bog tako odločil, se ne ve. V cerkvi se slavita vsako leto dva velika praznika: 12. septembra spomin osvobojenja Dunaja od Turkov s pomočjo Ivana Sobieskega, in — druga nedelja v listopadu, ker je bila bitka na Beli Gori 8. listopada . . .

Nad velikim oltarjem je zanimiva freska: prihod belogorskih zmagovalcev v Prago. Mala stran in Hradčani so v obrisih in barvah izvrstno pogojeni. In sredi slike jezdi bavarski vojvoda Maksimilijan v polni slavi in z ošabno pozo v ponižano mesto . . .

Sicer ni tu ničesar, Sofija Petrovna, pojdiva.

•

Santa Maria del Popolo. Tu na Martovem polju pod Monte Pincio je stal nekdaj mavzolej rodu Domitijev, in semkaj je pokopala zvesta Akte, grška sužnja, svojo edino ljubezen, ubitega cesarja Nerona. Mavzolej je bil seveda razdejan, toda cesarjev duh je baje strašil tod pobožno krščansko ljudstvo. In zato se je morala sem postaviti kapela in pozneje namesto nje cerkev s samostanom avguštincev, in videti je, da se pobožni bratje znajo preživljati celo s paganskim cesarjem, če ni nobenih drugih relikvij. In tukaj ni zares ničesar. Nič svetnikov, nič spomenikov, za to pa leži v krasnem sarkofagu, opremljenem s kipi in napisi, tako da so stene cele cerkve polne odrevenelih teles, kvišku štrlečih udov in venkaj sklonjenih glav. Skozi krasno slikana okna pada sem pritajena svetloba raznih barv, omamljivi vonj kadila in vosk leži v celem prostoru, v temnih kapelah gore lučice svetilk za rdečimi stekli, ljudje prihajajo, jemljejo s slamo prepletene stole, ki so nagrmadeni pri vratih, jih nosijo k oltarju tistega svetnika, do katerega imajo pač največ zaupanja, sedajo nanje in molijo, ali pa se ozirajo po drugih ljudeh. Taka cerkev je najbrže tudi kraj počitka za utrujeno telo. Od nekega oltarja se oglaša zategel glas duhovnika. Nihče ga posebno ne posluša; kdor moli, moli k svojemu svetniku. Neki možakar izvleče iz žepa zavitek, šumi silno s papirjem, toda nikdo se nad tem ne jezi. Izvleče iz papirja kos sira in kruha, reže, je, in nihče se ne ozira. Pojedel je, razgrnil časopis, ki je bil vanj sir zavit, potisne stol k neki sveči ali lampici in lepo mirno bere . . .

V samostanu avguštincev, ki jim spada cerkev, je stanoval l. 1510. Martin Luther, ko je prišel v redovniš zadevah v Rim. Luther, takrat še katoliško veren in edinozveličavni cerkvi udan . . .

•

Il Gesu. Stojiva pri grobu Ignacija iz Loyole. Impozantna notranjost cerkve kriči prevzetno z zlatom, mramorjem in barvami slik. Oltar sv. Ignacija ima štiri stebre od krasnega lapis lazuli, in z njega kriči spet zlato kapitelov in ornamentov, z njega bleščí ponosno beli mramor kipa sv. Trojice in se modri velika krogla od lapis lazuli, predstavljajoča našo zemljo; oltarna slika sv. Ignacija odseva svežih barv, in v bronasti pozlačeni rakvi, vloženi s kristali in ahati, počiva ustanovitelj in prvi general jezuitskega reda, Inigo Lopez de Recalde, bolj znan pod imenom, tolikrat preklinjanim in tolikrat občudovanim, Ignacij iz Loyole.

Tega moža, izišlega iz zagonetnega baskiskega plamena, je Usoda določila, da postane braneči ščit hirajočemu papeštvu in bojni meč njegov proti navalu germanske reformacije. Tri duše iz prvih dob krščanstva so oživele v njem in se združile v njegovo dušo: mistik in vizijonar Apokalipse, Janez Evangelist, bojeviti fanatik Tertullian in trezni praktik Pavel iz Tarsa. Kar imajo ti trije skupnega s tesarjem nazarejskim, je imel tudi Ignacij iz Loyola: svojo lastno iluzijo o njem, svojo lastno predstavo in ime Jezus za geslo in prapor. In da je prišel tem trem resnični Jezus na pot, bi ga bil uničil vsak izmed njih na svoj način: Janez z bliski Apokalipse, Tertullian s strupenim sovraštvom, Pavel z grško dialektiko in zofizmi; Loyola pa na vse tri načine hkrati. In vendar mu človek ne more odreči priznanja: to je bila popolna, celotna osebnost, mož dosleden in trden, ki je šel za gotovim, sebi jasnim ciljem po edini pravi poti, ki vodi do njega, namreč po najkrajši poti. Njegovo delo je postalo nesreča za človeštvo, pa to ni krivda Ignacija iz Loyole: postavil je moči svojega reda v službo papeštva, in v ti službi ni mogel postati blagoslov nikomur, nego ravno papeški instituciji.

Neruda pravi, da mu je prekipeval žolč, ko je stal ob tem grobu — jaz stojim tu, in mraz mi spreletava telo, kajti čutim, da leži tukaj prah moža, ki je bil redek železen človek, eden od tistih, ki so jenseits von Gut und Boese . . .

•

Sant' Angelo in Pescheria. Majhna, odrapana in propala cerkvica. Noter ne pojdeva, ničesar ne bi videla tam, le zaradi neke zgodovinske burke se ustaviva tukaj. Tu na levo je židovski okraj, Ghetto, kakor jih imajo vsa velika mesta. In prebivalci tega Ghetta, — caelum metuentes Judaei, pravi o njih Horac, — ki so stanovali tu že od pradavnih dob, so bili vsled papeškega ukaza od l. 1584. dalje prisiljeni hoditi vsak petek v to malo katoliško cerkvico in poslušati razlage očetov dominikancev o edinozveličavni veri in o edini možnosti zveličanja. Kateri Žid ni šel prostovoljno, tega so biriči sem privlekli, in očetje dominikanci so grmeli grozote pekla in Kristovo ljubezen z nekrščene hebrejske duše. Vsak petek — dokler ni Pij IX. razveljavil one stare naredbe. In tam-le na desni stoji zdaj nova sinagoga. Postavljena je bila l. 1904. in zre sijajno krasna in z zlatim grebenom svoje strehe na majhno razdrapano in propalo cerkvico Sant' Angelo. In cerkvica, kakor bi se spominjala, kaj je bilo nekdaj, se sramuje, drži se prihuljeno, sinagoga pa jo gleda neprestano in se tiho in zmagoslavno smeje . . . Grotesken dovtip zgodovine.

•

Sant' Agnese. Na krasnem eliptičnem trgu Circo Agonale, kjer je bil nekdaj antični Domitianov stadij, stoji ta spomenik rimskega baroka.

(Dalje prihodnjič)

RADA BI IZVEDELA

za mojega brata Franka Intihar; ne vem nič, kje se nahaja. Pred 14 leti je prišel iz stare domovine. Pred par leti je bil menda nekje v Oklahomi. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov, da mi istega sporoči, ako bo pa sam čital ta oglas, naj se mi nemudoma prijavi. Poročati mu imam več zelo važnih stvari. Moj naslov je: Mary Karlich, P. O. 328, Seanor, Pa.
—(Adv.)

ŽENITVENA PONUDBA.

Pozor Slovenke! Slovenec srednje starosti se želim seznaniti s Slovenko v starosti 35 do 45 let v svrho ženitve. Na denar se ne gleda. Samo one, ki so resnega mišljenja naj pišejo na naslov: Slovenec, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

OGLAS.

Waukegan-North Chicago, Ill. —Vsem delničarjem in delničarkam društva Slov. nar. domo v Waukegan-North Chicago, Ill., se daje tem potom na znanje, da se bo vršila glavna letna seja v nedeljo popoldne dne 19. dec. t. l., in sicer v spodnjih prostorih v S. N. Domu.

Pozivljam vse delničarje, da se gotovo te seje udeležite, ker veže vas dolžnost do tega, ako vam je za koristi Slov. narodnega doma. Pridite vsi na to sejo, da si izberete in izvolite najboljše uradnike za bodoče leto 1927.

Na svidenje dne 19. decembra.
Za Slovenski narodni dom,
M. C. Warshek, tajnik.
—(Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Nov. 30-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

KLOBASE KRANJSKE KLOBASE

Zopet razpošiljam po vsi Ameriki izvrstne klobase, kakor je le tisoče rojakom znane, da so bile moje klobase izvrstne vsako leto, in letos pa bodo še boljše. Denar se vrne onim, ki niso zadovoljni. Uljudno se priporočam mojim starim in novim odjemalcem za obile naročili. Cena $3e funt. Poštnina ni vštetа. Denar pošljite z naročilom ali pa vam pošljem na C. O. D.

Slovenski trgovci bodete rojakom zelo ustregli, ako bodete imeli naše klobase v zalogi. Pišite po ceno. Vsa pisma in naročila pišite na:

JOSEPH LESKOVAR
610—14th Street, Racine, Wis.

ITALIJANSKE HARMONIKE

Izdelujemo in importiramo vsakoršne prvovrstne ITALIJANSKE HARMONIKE raznega dela, ki so najboljše na svetu. Izdelujemo tudi [illegible] itd. Mnogi cenjeni [illegible]. Pišite po brezplačen cenik.

RUATTA SERENELLI & CO.,
1014 Blue Island Ave., Dept. 72, Chicago, Ill.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane....$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica—zelo pončna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo....$2.00

Zakon Biogeneezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro....$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami....$1.50

Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek....$1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo....50c

"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo....25c

Pišite pošlje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sloge, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA